

POSTANOWIENIE

21 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Załucki

na posiedzeniu niejawnym 21 maja 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A. K.

przeciwko syndykowi masy upadłości Bank spółki akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skarg kasacyjnych A. K. i syndyka masy upadłości Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 26 maja 2022 r., VII AGa 1050/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej powódki do rozpoznania;

2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanego do rozpoznania;

3. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia powódce do dnia zapłaty

4. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia pozwanemu do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 26 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 20 lipca 2021 r., oddalając powództwo A. K. o zapłatę w zakresie kwoty 329 181,84 zł oraz oddalając w dalszym zakresie apelację pozwanego syndyka masy upadłości Bank S.A. z siedzibą w W..

Skargi kasacyjne od tego wyroku wywiodły obie strony.

Na uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania pozwany przedstawił następujące zagadnienia prawne:

1. Czy pozwany Bank, jako dający zlecenie agentowi, winien przechowywać dokumentację wykonania umowy agencyjnej przez czas w zasadzie niczym nieograniczony, wykraczający poza terminy określone w przepisach o rachunkowości, licząc się, że to on może zostać obciążony negatywnymi konsekwencjami nieprzedstawienia dokumentacji w potencjalnym sporze sądowym, czy w opisywanej sytuacji to agent powinien uwzględnić obowiązki, jakie ciążyą na Banku w zakresie przechowywania dokumentacji i zabezpieczyć swoje interesy poprzez złożenie wniosku o zabezpieczenie dowodu?
2. Czy w przypadku zażądania przez byłego agenta banku dokumentacji obejmującej: wyciąg zawierający listę wszelkich umów, które zawarł były agent lub jego pracownicy w trakcie współpracy z bankiem w oparciu o łączącą stronę umowy agencyjną, ze wskazaniem daty zawarcia umowy, rodzaju umowy, kwoty na jaką umowa była zawarta, z wyszczególnieniem umów wykonywanych, wznawianych i zawartych po zakończeniu współpracy z agentem - bank w oparciu o zobowiązanie na podstawie art. 248 § 1 k.p.c. ma obowiązek taką dokumentację udostępnić?
3. Czy żądany przez byłego agenta zakres informacji obejmujący: wyciąg zawierający listę wszelkich umów, które zawarł były agent lub jego pracownicy w trakcie współpracy z bankiem w oparciu o łączącą stronę

umowy agencyjną, ze wskazaniem daty zawarcia umowy, rodzaju umowy, kwoty na jaką umowa była zawarta, z wyszczególnieniem umów wykonywanych, wznawianych i zawartych po zakończeniu współpracy z agentem - zawiera informacje chronione tajemnicą bankową w rozumieniu art. 104 ust. 1 ustawy - Prawo bankowe?

4. Czy dokumentacja obejmująca: wyciąg zawierający listę wszelkich umów, które zawarł były agent lub jego pracownicy w trakcie współpracy z bankiem w oparciu o łączącą stroną umowy agencyjną, ze wskazaniem daty zawarcia umowy, rodzaju umowy, kwoty na jaką umowa była zawarta, z wyszczególnieniem umów wykonywanych, wznawianych i zawartych po zakończeniu współpracy z agentem, z daty zawarcia umowy, rodzaju umowy, kwoty na jaką umowa była zawarta, z wyszczególnieniem umów wykonywanych, wznawianych i zawartych po zakończeniu współpracy z agentem, z wyłączeniem z tej dokumentacji imion i nazwisk klientów banku nie podlega ochronie tajemnicą bankową wskazaną w art. 104 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe, podczas gdy przedmiotowy zakres tej tajemnicy obejmuje wszystkie informacje dotyczące czynności bankowej, uzyskane w czasie negocjacji, w trakcie zawierania i realizacji umowy, na podstawie której bank tę czynność wykonuje - a nie tylko informacje dotyczące imienia i nazwiska klienta banku, jak niezasadnie przyjął Sąd Apelacyjny.

Ponadto skarżący wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, albowiem Sąd Apelacyjny naruszył przepis prawa procesowego tj. art. 248 § 1 k.p.c. poprzez nałożenie na pozwanego obowiązku złożenia wyciągu z ksiąg handlowych banku.

Natomiast powódka przedstawiła zagadnienie prawne o następującej treści:

1. Czy sąd, obliczając wysokość świadczenia wyrównawczego na podstawie 764³ k.c. uprawniony jest automatycznie brać pod uwagę jednoroczny prognozowany okres czasu, w którym dający zlecenie czerpie korzyści z relacji handlowych z klientelą stworzoną przez agenta po rozwiązaniu umowy z agentem, bez rozważenia konieczności takiego zawężenia prognozowanego okresu czerpania korzyści przez dającego zlecenie do jednego roku?

1.2. Czy świadczenie wyrównawcze, obliczone przez sąd na podstawie art. 764³ k.c. z zastosowaniem art. 322 k.p.c., bez uwzględnienia w procesie ustalania wysokości świadczenia wszystkich przesłanek nabycia prawa do świadczenia wyrównawczego z art. 764³ k.c., w szczególności wszystkich okoliczności, z których wynika potrzeba uwzględnienia zasad słuszności, można uznać za obliczone prawidłowo? Czy sąd ma prawo brać pod uwagę przesłanki z art. 764³ k.c. wybiórczo, w ramach swobodnej oceny sędziowskiej, na jaką zezwala mu art. 322 k.p.c.?

3. Czy negatywna postawa procesowa dającego zlecenie w trakcie postępowania o zapłatę świadczenia wyrównawczego (art. 764³), przejawiająca się w odmowie udostępnienia materiałów źródłowych w sytuacji, w której agent nie ma dostępu do tych danych z powodu zapisów umowy agencyjnej, a stanowiąca kontynuację nielojalnej postawy dającego zlecenie przejawianej w czasie trwania umowy agencyjnej oraz podczas jej rozwiązywania, powinna zostać potraktowana przez sąd podczas ustalania zaistnienia przesłanek nabycia prawa do świadczenia wyrównawczego, a następnie w procesie obliczania wysokości świadczenia, jako jedna z okoliczności, z której wynikają względy słuszności, o których mowa w art. 764³ § 1 zd. 2 k.c.?

Ponadto skarżąca wskazała, że istnieje potrzeba ujednolicenia metody obliczania wysokości świadczenia wyrównawczego w oparciu o art. 764³ w zw. z art. 322 k.p.c., w sytuacji, w której - na skutek odmowy przedstawienia danych źródłowych w postępowaniu przez dającego zlecenie - sąd nie dysponuje danymi źródłowymi i nie może oprzeć się na jednej z metod wypracowanych w orzecznictwie, wymagającej dostępu do takich danych, a więc wskazania, które okoliczności sprawy powinny być brane przez sąd pod uwagę, w jaki sposób i w jakim zakresie, a także potrzeba wykładni art. 764³ § 1 i 2 k.c. w zakresie pojęć „wynagrodzenie” i „prowizja”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zagadnienie prawne powinno zostać sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, a jednocześnie powinno być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny

tak, aby umożliwić udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. m.in. postanowienia SN z 11 stycznia 2024 r., I CSK 6184/22; z 13 grudnia 2023 r., I CSK 5954/22; z 25 października 2023 r., III USK 286/22).

Obie strony sporu przedstawiły szereg zagadnień prawnych sformułowanych w sposób niezwykle kazuistyczny, odnoszący się wyraźnie i bezpośrednio do przebiegu postępowania w niniejszej sprawie. Ich rozstrzygnięcie nie miałoby zatem wpływu na rozstrzygnięcie innych, podobnych spraw, a tego właśnie wymaga się od skargi kasacyjnej, która jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, służący przede wszystkim ujednoliceniu orzecznictwa w skali kraju, charakteryzuje się również funkcją publicznoprawną. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne (zob. np. postanowienia SN z 29 lutego 2024 r., I CSK 4510/23 oraz z 31 stycznia 2024 r., I CSK 2718/23).

Ponadto, przedstawione zagadnienia w dużej mierze pozbawione były wymaganego charakteru jurydycznego. Odzwierciedlały natomiast próbę podjęcia dodatkowej polemiki ze sposobem prowadzenia postępowania dowodowego przez Sąd II instancji oraz ze znaczeniem, jakie Sąd nadał przedstawionym dowodom podczas ich oceny. Kwestionowanie tych aspektów postępowania jest jednak niemożliwe na etapie postępowania kasacyjnego, co wynika z art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.

Również argumenty przedstawione na uzasadnienie potrzeby dokonania wykładni (przez skarżącą) oraz oczywistej zasadności skargi (przez skarżącego) zawierały taką niedopuszczalną polemikę.

Powołanie się bowiem na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga natomiast wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię wyraźnie wskazanego przepisu prawa, którego treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną

sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni wskazanego przepisu (zob. postanowienia SN z 20 grudnia 2023 r., I CSK 6296/22; z 6 grudnia 2023 r., I CSK 620/23; z 25 października 2023 r., I CSK 2968/23 oraz z 19 września 2023 r., I CSK 4824/22).

Zaś w ramach przesłanki oczywistej zasadności, skarżący powinien ją uzasadnić, wskazując jedynie na argumenty mieszczące się w zakresie kognicji Sądu Najwyższego. Nie może więc powoływać się na wadliwość ustaleń faktycznych ani opierać na innych faktach niż stanowiące podstawę rozstrzygnięcia (zob. np. postanowienia SN z 7 grudnia 2023 r., I CSK 5630/22; z 8 listopada 2023 r., I CSK 3494/23; z 20 października 2023 r., I CSK 1631/23 oraz z 25 września 2023 r., I CSK 903/23).

Z tej przyczyny Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia obu skarg do rozpoznania, o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął zaś na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 2 pkt 6 i 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[ms]